ekmek ve gül

Yine art arda pek çok çocuk istismarı haberiyle sarsıldık. Hiranur Vakfı başkanının 6 yaşındaki kızını bir müridine evlilik adı altında cinsel olarak istismar etmek üzere teslim etmesi pek çoğumuzun kanını dondurdu. Ne var ki çocuk istismarı bir dönem gündem olduktan sonra geri plana düşüp, bir süre sonra yeniden hatırlayıp yeniden öfkeleneceğimiz bir sorun değil. Memleketin her köşesinde her an çocuklar istismara uğruyor!

Çocuk istismarını daima gündemde tutmak, sorunu doğru tarif etmek, anlamak ve anlatmak gerekiyor. Sorunun ortadan kalkması için hukuki, sosyal ve politik yönleriyle bütüncül bir mücadele yürütülmeli ve başta bu sorunu en yakıcı şekilde yaşayan emekçiler olmak üzere istismara karşı mücadele tüm topluma yayılmalı. Dergimizin bu sayısında çocuk istismarını bu denli arttıranın ne olduğunu, çocuk istismarıyla nasıl mücadele edeceğimizi tartışıyoruz.

UNUTMAYALIM!

ÇOCUK İSTİSMARI NEDİR ?

Ne zaman bir çocuk istismarı haberi yayınlansa yetkililer olayın münferit olduğunu dile getiriyor. Bir kereye mahsus olduğunu, yaygın olmadığını ima ediyorlar. Oysa çocuk istismarı tüm dünyada yaşanan çok boyutlu bir sorun. Uluslararası sözleşmelerde de tanımlanıyor.

1989 tarihli Birleşmiş Milletler Çocuk Haklarına Dair Sözleşme devletlere, çocuklara kötü muamele konusunu kapsamlı bir şekilde ele almak gibi hukuksal bir sorumluluk da yüklüyor. Sözleşme'nin 1. bölümünde Madde 19'da açık:

"Taraf Devletler; çocuğun ana-babasının, ya da onlardan yalnızca birinin, yasal vasi veya vasilerinin veya bakımını üstlenen herhangi bir kişinin yanında iken, bedensel veya zihinsel saldırı, şiddet veya istismara, ihmal ya da ihmalkâr muameleye, ırza geçme dâhil her tür istismar ve kötü muameleye karşı korunması için, yasal, idari, toplumsal, eğitsel bütün önlemleri alırlar."

Yani bir devlet; eğitim sisteminden sağlık sistemine, sosyal politikalarından ekonomi politikalarına ve hatta dış politikasına kadar çocuğun üstün yararını gözetmek ve teminat altına almakla yükümlüdür. Aksi, devlet tarafından işlenen bir suçtur.

Türkiye Cumhuriyeti de bu yükümlülükleri taşıyor. Anayasa'nın 41. maddesi diyor ki:

"Devlet, her türlü istismara ve şiddete karşı çocukları koruyucu tedbirleri alır."

Buna rağmen ülkede çocuk istismarı skandallarının ardı arkası kesilmiyor, çocuk yaşta evlilik yoluyla istismarın yasal statü kazanması için girişimler bir türlü bitmek bilmiyor. Yargı mensuplarıyla, bakanlıklarıyla, Diyanetiyle, eğitim kurumlarıyla ve siyasal yürütme erkiyle devletin çocuklardan yana tutum almak bir yana istismarın önünü açtığı, hatta ilmek ilmek ördüğü bir dönem yaşıyoruz.

Son 20 yıla baktığımızda özellikle çocuğun cinsel istismarı vakalarının çeşitli tarikat ve vakıflarla birlikte gündeme geldiğini görüyoruz. Bu durum adım adım örülen özel bir politikanın sonucu. Ancak çocuk istismarının salt bir inanç grubuyla özdeşleşmesi de doğru değil. Türkiye'de dini odaklarla birlikte askeri ve sivil bürokrasinin koskoca bir ülkeyi çocuklar için nasıl cehenneme çevirdiğini anlamak için örnekleri hatırlamak ve hiç unutmamak gerekiyor.

2002 N.Ç. DAVASI

YIL 2002. Mardin'de 12 yaşında bir kız çocuğu aralarında esnafların, kaymakamlık yazı işleri müdürü, yüzbaşı, muhtar, korucu asker, memur, öğretmen gibi devlet görevlilerinin olduğu yetişkinlerce fuhşa zorlandı. 2003'de N.Ç.'nin şikâyeti üzerine Mardin Savcılığı soruşturma başlattı. 28 erkek şüpheli olarak kayda geçti, 27'si tutuklandı. Soruşturma sırasında 13 yaşında olan N.Ç. pek çok defa tıbbi muayeneye maruz bırakıldı, duruşmalar sırasında defalarca olayı tekrar canlandırmaya zorlandı. 24 Şubat 2013 günü görülen ilk duruşmanın ardından sanık yakınlarının saldırısına maruz kaldı. N.Ç. pek çok defa koruma talep ettiyse de hiçbirine yanıt alamadı. N.Ç.'nin güvenliği gözetilerek davanın başka bir yerde görülmesi talebi mahkemece reddedildi. Bu da yetmedi, tecavüzcü sanıklar serbest bırakıldı.

Kamuoyu bu yargılama sürecine "utanç davası" dedi. Davanın 8. yılında 3 sanık beraat ederken diğer sanıklara "çocuğun rızası olduğu" gerekçesiyle alt sınırdan ceza verildi. "Rızaya dayalı tutma" suçunun zamanaşımına uğradığına kanaat getirildi. Yargıtay da bu kararı onadı.

Hükümlülerden birinin oğlu ve yeğeni, on yıl sonra, 2013'te bir başka tecavüz davasının sanığı olarak yeniden karşımıza çıktı.

N.Ç. Malatya'dan Adana'ya, oradan da İstanbul'a, ergenlik yaşına gelinceye kadar şehir şehir çocuk koruma merkezlerinde gezdirildi. N.Ç. dava boyunca bizzat yargı eliyle yaşadığı ihlaller için başvurduğu AİHM tarafından 2021 yılında haklı bulundu. Bir çocuğun ömrü uğradığı istismara karşı adalet arayışıyla geçti.

Elbette insan hakları örgütleri, kadın örgütleri ve bazı siyasi partiler bu duruma seyirci kalmadılar. On binlerce insan İstanbul'da ve pek çok kentte mahkemenin tecavüzcüleri destekleyen tavrını ve sonunda aldığı kararı protesto etmek için sokaklara döküldüler.

KANUNİ SULTAN SÜLEYMAN HASTANESİNDE HAMİLE ÇOCUKLAR VAKASI

2018 2018'de İstanbul'daki Kanuni Sultan Süleyman Eğitim ve Araştırma Hastanesinde ocak-mayıs 2017 arasındaki 5 ay gibi bir süre içerisine 115 çocuğun hamile olarak hastaneye geldiğini öğrenmiştik. Ve çocuk yaşta gebelikler hakkında tek bir görüşme raporu hazırlanmamış, yasanın gereği yerine getirilmemiş ve suç duyurusunda bulunulmamıştı. Olay, bir sosyal hizmet görevlisinin yerine bir başkasının bakması üzerine ortaya çıkmıştı.

Soruşturma başlatan Sağlık Bakanlığının raporu durumun daha vahim olduğunu ortaya koydu: Hastanede kayıt altına alınan hamile çocuk sayısı 115 değil, 158 idi. Rapora göre 37'si 15 yaş altında olan çocukların; biri 12 yaşında, beşi 13 yaşında, on biri 14 yaşında, yirmisi 15 yaşında, yetmiş biri 16 yaşında, ellisi ise 17 yaşındaydı. Ayrıca, 2016 yılında bin 260 çocuğun hamileliğinin tespit edildiği, bunların 64'ünün ise 15 yaş altında olduğu bilgisine yer verilen rapora göre, bu sayı içinde Suriyeli mülteci çocuklar da yer alıyordu.

Bir yılda bir hastanede bin 260 hamile çocuk!

AKP döneminde hastane dışında yapılan doğumların sadece sözlü beyanla nüfusa kaydettirilebilmesi boşuna değil!

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

İSTİSMAR YUVASI YURTLAR AHTAPOT GİBİ ÇOCUKLARIN HAYATLARINI SARMIŞ

2016 2016 temmuzu. Maraş'ta Süleymancılara ait Hamidiye Erkek Öğrenci Yurdunda 10 yaşındaki 4 çocuğun yurtta çalışan bir öğretmen tarafından cinsel istismara uğradığı ortaya çıktı.

2017 Eylül 2017. Adıyaman Besni'de Süleymancılara ait Hayrünnisa Gölbaşı Çocuk Yurdunda kalan biri 10 diğeri 11 yaşında iki çocuğun yurt müdür tarafından istismara maruz bırakıldığını öğrendik.

Aynı yılın aralık ayında, İzmir'in Dikili ilçesinde Süleymancılara ait bir ortaöğrenim erkek yurdunda 11 yaşındaki bir çocuk istismara uğradığını anlattıktan sonra yurttaki görevlinin 7 öğrenciyi istismar ettiği açığa çıktı.

2019 Aralık ayında Denizli'nin Çivril ilçesinde, bir okulun bahçesinde bir intihar mektubu bulundu. Bu intihar mektubu 12 yaşında bir çocuğa aitti. Çocuk, Süleymancılar tarikatına ait Kervansaray Erkek Öğrenci Yurdu'ndaki belletmen tarafından defalarca tecavüze maruz bırakılmıştı. Üstelik şiddetle susturulmuştu. Çocuk bu durumu yurt müdürüne anlattığında müdür, belletmeni tarikata ait başka bir yurda gönderdiğini, bu olayı unutması gerektiğini söylemişti. Ancak durumu kabullenemeyen küçük, yaşadıklarını bir mektuba yazarak yaşamına son verecek kadar kendini kapana kısılmış hissetmişti. Soruşturma kapsamında yurt mühürlendi, ortaokul öğrencileri de "tadilat" gerekçesiyle evlerine gönderildi. Ancak yurt müdürünün istismarcı birini göndereceği tarikata ait başka yurtların olduğu anlaşılıyor.

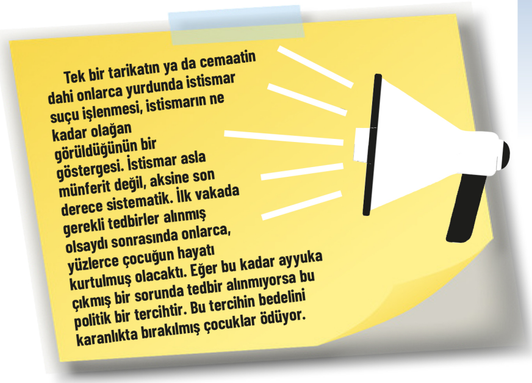

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

HİRANUR VAKFINDA 6 YAŞINDAKİ ÇOCUĞA İSTİSMAR

2022 Tıpkı İsmailağa Cemaatine bağlı Hiranur Vakfı olayında olduğu gibi. Cemaat lideri bir baba, muhtemel bir halef seçiyor ve hiç çekinmeden bu anlaşma 6 yaşında bir çocuğun istismara teslim edilmesiyle mühürlenebiliyor. 6 yaşında!

Çocuk eğitimde yok, nüfusta yok! O çocuğun yaşadıklarını "istismar" olarak tanımlayabilmesi bir radyo programı sayesinde! Ama her istismar skandalı sonrası yayın yasakları getiriliyor.

Daha önce hastaneye intikal etmiş; soruşturma açılması lazım ama yok! İstismar delilleriyle ortada olduğu halde savcılık hemen tutuklama kararı vermiyor; istismarcıların tutuklanması için bile halkın ses çıkarması, kamuoyu oluşturması gerekiyor!

MÜNFERİT DEĞİL!

Ve bir ülkenin Cumhurbaşkanı, sanki son 20 yıldır tarikat-cemaat yurtlarında yaşanan onlarca istismar vakası ortaya çıkmamış gibi "münferit bir hadise" diyebiliyor!

Çocukların sırf "dindar ve kindar" bir nesil yetiştirmek uğruna tarikat ve cemaatlere bilinçli olarak teslim edilmesi, kız çocuklarının evlilik adı altında istismar edildiği bir aile düzeninin kurulması... İktidarın bekası böylesi bir topluma bağlı! Bu karanlık, 20 yıl boyunca eğitim sisteminde, ceza kanununda, anayasada ilmek ilmek örüldü.

Fotoğraf: Ekmek ve Gül

2016 KARAMAN'DA ENSAR VAKFI YURTDUNDA TOPLU İSTİSMAR

BİR gün Karaman'da bir çocuk okula gitmek istemedi. Bunun üzerine ablası kardeşini psikiyatriste götürdü. Çocuğa zorla hayvan pornosu izletildiğini ortaya çıkaran doktor durumu savcılığa bildirdi. Ardından civar köy ve uzak yerlerden devlet yurdu olmadığı için Ensar evlerine gönderilen onlarca çocuğun istismara maruz bırakıldığı ortaya çıktı.

Türkiye, bu durumu 12 Mart 2016 tarihinde Birgün gazetesinin "Karaman'da 45 erkek öğrenciye tecavüz!" başlıklı haberiyle duydu. Nakşibendi tarikatından Erenköy Cemaatinin kurduğu Ensar Vakfı ile Karaman Anadolu İmam Hatip ve İmam Hatip Lisesi Mezunları ve Mensupları Derneğinin (KAİMDER) kiraladığı evlerde kalan 9-10 yaşlarındaki en az 45 öğrenci 2012-2015 yılları arasında bir öğretmenin sistematik tecavüzüne maruz kalmıştı.

Bunlardan 10'u çocuklara istismar eden Muharrem Büyüktürk hakkında şikâyetçi oldu. Çocuklar, istismarcı öğretmenin kendilerine şiddet uyguladığını, tehdit edildikleri ve utandıkları için kimseye anlatamadıklarını söylediler. Failin bilgisayarında ve cep telefonunda çocuk pornosuna rastlanması ikinci bir soruşturma sebebi oldu. İstismarcı 4 Mart 2016 günü tutuklandı, 29 Mart'ta da meslekten ihraç edildi.

Karaman Ağır Ceza Mahkemesinde görülen dava sonunda 508 yıl 3 ay hapis cezası verildi. Bu, büyük bir kamuoyu baskısıyla oldu. İktidar olayın örtbas edilmesi için elinden geleni yaptı. Yayın yasağı getirilerek halkın dava hakkında bilgilenmesinin önüne geçilmek istendi. Karaman Valiliği dava boyunca il sınırları içerisinde toplanma, toplantı, basın açıklaması, gösteri yürüyüşü, miting, oturma eylemi, stant açma, çadır kurma gibi etkinlikleri yasakladı. Bunlara rağmen birçok kadın örgütü, çocuk hakları, insan hakları örgütleri, eğitim sendikaları davanın peşini bırakmadı, tepki gösterdi.

Dönemin Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu'nun olayın duyulmasından sonra sarf ettiği "Bir kereden bir şey olmaz" sözleri de tepkileri büyütmüştü. Çünkü Ensar Vakfında olduğu bilinen ne ilk ne de son istismar vakasıydı bu. AKP çocukları korumak yerine birlikte iş tuttuğu cemaati korumak istemişti.

Toplu istismar ortaya çıktıktan sonra Aile ve Sosyal Politikalar Bakanı Sema Ramazanoğlu hakkında görevi ihmal gerekçesiyle verilen gensorunun reddi ertesi bakanı tebrik için kuyruk oluştu. (Fotoğraf: @Atuncayozkan/Twitter)

ÇOCUK İSTİSMARI ADIM ADIM NASIL MEŞRULAŞTIRILDI?

2004

EVLİLİK YOLUYLA TECAVÜZÜN CEZASIZ KALMASI

1926 tarihli Türk Ceza Kanunu'na göre bir kız çocuğuna ya da kadına tecavüz suçu işleyen erkekler, cinsel saldırıda bulundukları kişiyle evlenirlerse cezaları erteleniyordu. 78 yıl boyunca yürürlükte kalan bu madde 2004 yılında kabul edilen yeni Türk Ceza Kanunu'nda kaldırıldı. Bu, kadınlar ve çocuklar adına bir kazanımdı. Ancak o günden bugüne çocuk istismarının yolunu açan pek çok değişiklik yapıldı.

2009

ORTAÖĞRENİMDE NİŞANLANMA SERBEST

1964'ten 2009'a kadar yürürlükte olan Milli Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliğine göre evli veya nişanlı olanlar okula öğrenci olarak kayıt yaptıramıyor, öğrenciyken evlenenlerin okul kaydı siliniyordu. 2009'da yayımlanan yönetmelikle nişanlılık şartı kaldırıldı ve ortaöğrenim yaşındaki çocukların nişanlanması serbest bırakıldı. Bu; çocuk yaşta evlilik yoluyla istismarın önünü açan önemli adımlardan biriydi.

2012

4+4+4'E GEÇİLDİ

TÜRKİYE'de okul yaşında olup da okulda olmayan ve devletin nerede olduğunu bilmediği, belgeleyemediği tam 1 milyon 200 bin çocuk var. Bu, 4+4+4 eğitim sisteminin eseri. Çünkü bu sistemle ilköğretim bölündü, ikinci dört yıllık kısmı fiilen zorunlu olmaktan çıkarıldı.

2012'de ayrıca MEB, dini eğitim veren, yurt açan kurumların denetiminden sorumlu olmaktan çıkarıldı, bu görev Diyanet İşleri Başkanlığına verildi.

Kız çocuklarının okuldan alınmasının ve öğrenimlerine "açık öğretim" şeklinde devam etmelerinin önü açıldı. Örgün eğitimdeki kız çocuklarının sayısında ciddi düşüş yaşanırken cemaatlere yurt açma yetkisinin verilmesiyle bu çocuklar okullardan alınıp din eğitimi adı altında çeşitli kurumlara gönderildi.

2013

CEMAATLERE YURT AÇMA YOLU AÇILDI

TCK'nin 263. maddesi kanuna aykırı eğitim kurumu açanlara, çalıştıranlara, bu kurumlarda öğretmenlik yapanlara 6 aydan 3 yıla kadar hapis cezası ile kaçak yurtların kapatılmasına hükmediyordu. 2013'te bu madde iptal edildi. Sıkça istismar ile gündeme gelen dini vakıf ve cemaatlerin açtığı kaçak kurs, yurt ve okullar serbest bırakılmış oldu.

2016 yılında Adana'da Süleymancıların açtığı ve 200 öğrencinin kaldığı Aladağ Tahsil Çağındaki Talebelere Yardım Derneği Orta öğretim Kız Öğrenci Yurdu'nda çıkan yangında bir hizmetliyle 11 kız çocuğu hayatını kaybetti.

2013

ORTAÖĞRETİMDE EVLENMENİN YOLU AÇILDI

2009'daki yönetmelik değişikliğiyle ortaöğrenimde nişanlanmanın önü açılmıştı, evlilik ise hâlâ öğrencilikle bağlaşmayan bir nitelikti. Yani evlendirilen çocuğun okulla tüm ilişiği kesiliyordu. Bu durumda, örgün eğitimin zorunlu olması ve çocuğun eğitimden yoksun bırakılmasının cezalandırılması caydırıcı bir nitelik taşıyordu.

2013'ün eylül ayında yapılan değişiklikle ise evli öğrenciler için açık öğretim lisesi mecbur kılındı. Bu düzenleme erken yaşta evliliklerin önündeki bir engeli daha kaldırmış oldu.

2013

ÜNİVERSİTELİYE EVLENİRSE BORÇLARINI SİLEN KARAR

KASIM 2013'te bu kez üniversite okuyan öğrenciler hakkında evliliği teşvik eden uygulamalar gündeme geldi. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı yeni evlenen üniversite öğrencilerine 10 bin TL'ye kadar "evlilik kredisi" verme kararı aldı. Gençlik ve Spor Bakanlığı da pek çok mezunun ödemekte zorluk çektiği KYK öğrenim kredisini ve yurt ücretlerini evlenen üniversitelilerden almayacağını ilan etti. Evlilik cüzdanıyla ilgili bakanlığa başvuran öğrenciler yurtlarda ücretsiz barınabilecekti.

2014

MİRAS HAKKI TIRPANLANDI

KADINLARIN miras haklarına doğrudan müdahale edilerek, tarım arazilerinin "ehil çocuğa" (yani fiiliyatta erkek çocuğa) bırakılmasına yönelik yasa çıkartıldı.

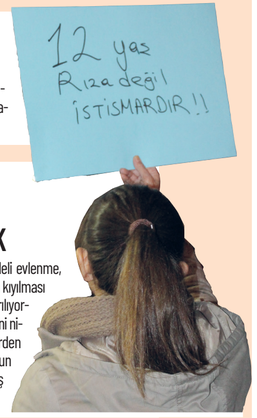

2015

RESMİ NİKÂHSIZ DİNİ NİKAHA CEZA YOK

TÜRK Ceza Kanunu'nun 230. maddesinin başlığı "Birden çok evlilik, hileli evlenme, dinsel tören" başlığı taşır. Burada açıkça resmi nikah olmaksızın dini nikah kıyılması suç sayılıyor, buna aykırı davranan hem çiftler hem de imamlar cezalandırılıyordu. Ancak 2015 Mayıs ayında Anayasa Mahkemesi resmi nikah kıyılmadan dini nikah kıyanlara ceza verilmesi hükmünü kaldırdı. Böylece hem erkeklerin birden fazla kadınla birlikte olduğu çok eşliliğe hem de resmi nikah zorunluluğunun ortadan kalktığı koşullarda çocuk yaşta evliliğe doğru bir taş daha döşenmiş oldu.

2015

AYM'DEN "RIZA YAŞI" KARARI

KASIM 2015'te Anayasa Mahkemesi yine bir yasa iptaliyle "Çocukların cinsel ilişkiye rıza yaşının 15'ten 12'ye indirilmesi"nin önünü açtı. Mahkemenin iptal gerekçelerinden biri "fiilden sonra mağdurun yaşının ikmali ile fiili birlikteliğin resmi evliliğe dönüşmesi ihtimali" idi. Yani "evlilik ihtimali" değerlendirilerek aslında bir cezasızlık öngörülmüştü.

2015

YENİ DOĞAN ÇOCUKLAR İÇİN BİLE ÇEYİZ HESABI

2015 mart ayında TBMM'de kabul edilen bir torba yasada devlet destekli çeyiz hesabı uygulaması da vardı. Buna göre bankalarda evlenmeden en az 3 yıl önce açılmış bir çeyiz hesabına düzenli ödemeler yapıldığında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının koyduğu kriterlere uyanlar, evlendikten sonra hesaptaki birikimin yüzde 20'si ila 25'i oranında devlet desteği alacaktı. En geç 24 yaşında çeyiz hesabı açtırmak gerekiyor, 18 yaş altındakiler için veli ya da vasisinin açtırabiliyordu. Evlenecek çiftlere destek adı altında sunulan çeyiz hesabı bir yandan bankalara sıcak para akışı sağlarken diğer yandan erken yaşta evlendirme teşvik ediliyordu.

2016

"BOŞANMA KOMİSYONU" RAPORU YAYIMLANDI

2015 yılının aralık ayında Meclis'te, kamuoyunda "Boşanma Komisyonu" olarak bilinen bir komisyon kuruldu. 17 Mayıs 2016'da yayımlanan komisyon raporu kadınların ve çocukların temel insan haklarına yönelik bir saldırı paketiydi. Kadınların nafaka hakkının sınırlandırılması, boşanma durumunda eşit mal paylaşımının ortadan kaldırılması, din görevlilerinin arabuluculuk yaparak boşanmayı engellemesi, şiddet uygulayan kişinin çocuklarıyla görüşmeye devam edebilmesi gerektiği gibi bir dizi hak gaspı bu komisyon raporuyla gündeme getirildi. Çocuklar açısından en vahimi ise raporun çocuk istismarcısının tecavüz ettiği çocukla 5 yıl boyunca "sorunsuz" ve "başarılı" bir evlilik sürdürmesi halinde denetimli serbestlik önerisiydi. Raporda ayrıca cinsel saldırı, cinsel istismar suçlarında hadım uygulanması önerisi de vardı.

2016

ÇOCUK İSTİSMARINA 15 YAŞ KRİTERİ

TEMMUZ 2016'da Anayasa Mahkemesi, çocuklara yönelik cinsel istismar suçunu düzenleyen TCK'nin 103. maddesindeki "15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışın cinsel istismar sayılacağına" ilişkin hükmü iptal etti. Bu iptale kadar, TCK'nin çocuk istismarını düzenleyen 103. maddesine göre, "15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranış", cinsel istismar sayılıyordu.

2016

İSTİSMARA EVLİLİKLE AF TEPKİLER ÜZERİNE GERİ ÇEKİLDİ

2016 yılında AKP hükümeti, evlilikle çocuk istismarının aklanması önerisini meclise sunmuştu. Dönemin Adalet Bakanı Bekir Bozdağ, çocuk istismarcılığını "Bunlar cinsel istismar suçunu zorla işlemiş olan kişiler değil. Tamamen ailelerin ve küçüğün de rızasıyla yapılmış işler" sözleriyle yasaları, sözleşmeleri çiğneye çiğneye savunmuştu. Önerge, toplumun her kesiminden gelen tepkiler üzerine geri çekilmişti.

Aralık 2016'da çocuklara yönelik cinsel suçları düzenleyen TCK'nin 103. ve 104. maddelerinde değişiklik yapıldı ve cezalarda kademelendirmeye gidildi. 12 yaş ve altındaki çocuklara karşı işlenen suçlarda en üst sınırdan ceza verileceği belirtildi. 103. maddenin "15 yaşını tamamlamamış her çocuğa karşı gerçekleştirilen her türlü cinsel davranışın cinsel istismar sayılacağına" ilişkin hükmü iptal edildi. Böylelikle rıza yaşı fiili olarak 12'ye indirilmiş oldu.

2017

REHBER ÖĞRETMENLİK GÖREV TANIMI DEĞİŞTİRİLDİ

OKULLARDA koruyucu, önleyici ve iyileştirici ruh sağlığı hizmeti sunan psikolojik danışman ve rehber öğretmenler çocuk istismarlarını en çok açığa çıkaran meslek gruplarındandı. 2017'de "MEB Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yönetmeliği" dahilindeki psikolojik danışmanlık hizmeti kaldırıldı, "okul psikolojik danışmanlarına verilemeyecek görevler" kısmı çıkarılarak rehber öğretmenler angaryaya boğuldu.

2017

AKP'DEN İSTİSMARIN ARAŞTIRILMASINA RET

ÇOCUKLARA yönelik cinsel istismarın ve şiddetin önlenmesi amacıyla 23 Mayıs 2017'de HDP'nin Meclise sunduğu araştırma önergesi AKP'li vekillerin salonu boşaltması nedeniyle görüşülemedi. 24 Mayıs'ta bir kez daha Meclise sunuldu önerge, bu defa da AKP'li vekiller ret oyu kullandığı için reddedildi. Aynı günlerde Çocuk İstismarıyla Mücadele Derneğinin çocuklara istismardan nasıl korunacaklarını anlatan broşürü yasaklandı, aynı derneğin cezaevindeki çocuk istismarına ilişkin raporunu açıklaması da OHAL gerekçesiyle yasaklandı.

2017

MÜFTÜLERE DİNİ NİKÂH KIYMA YETKİSİ

MÜFTÜLÜKLERE resmi nikâh kıyma yetkisi veren düzenleme tepkilere rağmen Aralık'ta Meclis'te onaylanarak yürürlüğe girdi. Din adamları aile hukukuna karşabilir hale getirildi. Toplumsal yaşamın ve aile yaşamının temel kurallarını içeren Medeni Hukuk "dini hassasiyetler" adına delindi.

2018

ÇOCUK İSTİSMARI KOMİSYONU KURULDU

MECLİSTE çocuk istismarlarının araştırılması ve önlenmesine yönelik araştırma komisyonu kurulması için verilen önergeye tüm muhalefet partileri evet derken, öneri AKP'lilerin oylarıyla reddedildi. Çocuk istismarının önlenmesi talebi kamuoyunda büyüyünce, Erdoğan'ın talimatıyla bakanlıklar nezdinde Çocuk İstismarı Komisyonu kuruldu, Nisan 2018'de komisyonun hazırladığı yasa taslağı, özellikle hadım ve cezaların artırılması öne çıkarılarak reklam edildi. Yayın yasağı da getiren yasa taslağı, 24 Haziran erken seçim nedeniyle rafa kaldırıldı. 2018'in temmuz ayında yine üst üste çocuk istismarları gündem olduğunda tepkiler yeniden büyüyünce, iktidar taslağı raftan indirdi. Yasayla, küçük çocuklara yönelik tecavüz suçunun cezasının artırıldığı öne sürülse de 12 yaş kademelendirmesiyle "cinsel ilişkiye rıza yaşı" 12'ye düşürüldü.

2019

YARGI PAKETİNDEN TAŞAN HAK GASPLARI

EKİM ayında 2. Yargı Paketi'nde çocukların istismarcılarla "belirli şartlarda" evlendirilmeleri durumunda cezanın ertelenieceğine yönelik hükmün bulunduğu ortaya çıktı. Taslakta, çocuk ile cinsel istismar failî arasındaki yaş farkının 10'un üzerinde olmaması ve evlendirilmeleri durumunda hükmün ertelenmesini kapsıyordu. Kadınlar ülkenin dört bir yanında eylem yaptılar.

2. Yargı Paketinde ayrıca kadınların nafaka hakkına yönelik sınırlandırma içeren bir düzenleme olacağı da Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından dile getirildi. Kadınların yükseltiği tepkiler sonucunda bu iki öneri pakette yer almadı.

2021

İSTANBUL SÖZLEŞMESİ'NDEN HUKUKSUZ ÇIKIŞ

20 Mart 2021 tarihinde Resmi Gazete'de bir cinsel-fiziksel her türlü şiddete karşı ciddi yasal ve kurumsal önlemler alınmasını devletlere yükümlülük olarak getiren İstanbul Sözleşmesi'nden çıkıldığına dair Cumhurbaşkanlığı kararı yayımlandı. AKP'nin kadınlarla ilgili ileri sürdüğü "koruma, geliştirme, güçlendirme" iddiası içeren bütün vaatlerinin uluslararası ve iç hukuk bakımından en büyük hukuksal dayanağının ortadan kaldırılmış oldu. Aslında imzalandığı günden itibaren bugün çocuk istismarıyla gündemimize oturan tarikat ve cemaatlerin özel hedefi halindeydi.

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

2021

CİNSEL İSTİSMARDA 'SOMUT DELİL' ŞARTI

CİNSEL saldırı, işkence, cinsel istismar gibi suçlardan tutuklanabilmek için görüntü benzeri somut kanıtın zorunlu hale getirilmesini de içeren 4. Yargı Paketi, tüm itirazlara rağmen Adalet Komisyonu'nda kabul edildi. "Somut delil" şartının, çocukların cinsel istismarı ile cinsel saldırı suçlularının tutuklanmasını neredeyse imkânsız hale getireceği ifade edilirken, bu düzenlemenin cinsel saldırı suçlarında "kadının beyanının geçerli sayılması" ilkesini de ortadan kaldırdığı tartışıldı.

DİYANETİN YERİ AYRI...

Eğitim sistemindeki değişiklikler, hukuki metinlerde, medeni hakların ortadan kaldırılması, idari yönetmeliklerdeki düzenlemeler hepsi bir bütün olarak kadınları ve kız çocuklarını bir yolda hizaya sokmak üzere kurgulandı. Ve tüm yolların sonu kadınlar için şiddet, kız çocukları için istismar ocağına dönmüş bir aileye çıkıyor. Şüphesiz ki tarikat ve cemaatler eğitiminden sağlığına idaresinden ekonomisine her yere sirayet etmiş durumda. Ama bu çocuk cehenneminin taşlarını döşemede Diyanet İşleri'nin yeri ayrı.

Diyanet İşleri Başkanlığı 3 Mart 1924 tarihinde kuruldu. Kurulduğu günden bugüne toplumun dini inançlarını kim iktidardaysa onun çıkarına şekillendirmesine yarayan bir kurum oldu. Özellikle 1975'te kendisine bağlı Türkiye Diyanet Vakfı'nın kurulmasıyla birlikte bir sermaye odağı da haline geldi. Her sermaye odağına sunulan imtiyazlardan faydalandı. Örneğin 1978'te vergiden muaf hale getirildi, 2005'teki bir düzenlemeyle de izin almadan kayıtsız bağış toplama imtiyazı tanındı. AKP'nin iktidar olduğu yıllardaysa Diyanet'in statüsü yükseltilirken hazine bütçesinden aldığı pay her sene katlanarak arttı.

Bugün Diyanet; İçişleri, Dışişleri, Enerji, Kültür ve Turizm, Sanayi vb. pek çok kritik bakanlıktan daha yüksek bir bütçeye sahip.

Bütçenin yanı sıra Milli Emlak Genel Müdürlüğü üzerinden Diyanet İşlerine ayrılan arazi ve binaların sayısı, örneğin Milli Eğitim Bakanlığı'na ayrılandan katbekat fazla.

2010 yılında, genel müdürlük seviyesinden müsteşarlık seviyesine yükseltilen ve kendisi de bir holding gibi çalışan Diyanet İşleri Başkanlığı'nın görev alanı da genişletildi; aile ve kadına yönelik kapsamlı işlevlere kavuşturuldu "Aile, kadın, gençlik ve toplumun diğer kesimlerine yönelik dini konularda aydınlatma ve rehberlik yapmak" amacıyla donatıldı.

Türkiye'de hem kadın haklarına yönelik saldırılarda hem de çocuk istismarının yaygınlaşmasında baş rollerden birine sahip olan Diyanet'in özellikle AKP döneminde müftülükler, eğitim kurumları, sıbyan mektepleri ve aile büroları aracılığıyla yürünen yola adım adım bakalım:

Fotoğraflar: TCCB

AİLE VE DİNİ REHBERLİK BÜROLARI

2003 yılında Diyanet'e bağlı il müftülükleri içinde Aile Bürosu adıyla kurulan kurumlar, 2007 yılında Aile İrşat ve Rehberlik Bürosu adıyla çalışmaya başladı, sonra Aile ve Dini Rehberlik Büroları adını aldı. Bu bürolarda medeni haklara aykırı pek çok vaaz verildi.

OKUL ÖNCESİ KURAN DERSLERİ

2011'de Diyanet İşleri Başkanlığı Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun'da, kararname ile değişiklik yapılarak, Kuran kurslarına yaş sınırlaması getiren düzenleme yürürlükten kaldırıldı ve 12 yaş sınırı kaldırılmış oldu. Bu engelin ortadan kalkmasıyla birlikte 2012 yılında, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca hazırlanan okul öncesi din eğitimi projesi kapsamında 4-6 yaş arası çocuklar için önce müftülüklerin bünyesinde kuran kursları açıldı. Daha sonra da Diyanet'le imzalanan protokoller aracılığıyla MEB'e bağlı anaokullarında "Değerler Eğitimi" adı altında kuran dersi verilmeye başlandı. 4-6 yaş aralığında dini eğitimin çocuğun bilişsel, mental ve ruhsal gelişimine aykırı olduğunu dile getiren öğretmenler hakkında soruşturmalar açıldı.

'TEK BİR İŞLEM BİLE YAPILMADI'

ÇALIŞTIĞI için çocuğunu sıbyan mektebine göndermek zorunda kalan Sevinç şikayetine rağmen hiçbir işlem yapılmadığını söylemişti:

"İş bulduğum zaman çocuğum 5 yaşındaydı. Kaynanam tam gün bakmayı kabul etmeyince ben de mahalledeki sıbyan okuluna hem bize yakın hem de çok uygun diye verdim. Okulda çalışanların düzeyi, aldığı eğitim nedir, hiç sormadım. Bazı günler fazla mesaiye kalınca hiç göremiyordum. Babaannesinde uyuyakalıyordu, sonra da orada kalıyordu. Sorunları bir hafta sonu fark ettim. Çocuk gece altını ıslatmaya başladı. İçine kapandı, evdeki eşyalara zarar verdi.

Önce kaynanamla konuştum, o da beni suçladı. 'Çocuk seni doğru dürüst görmüyor, seni özlediği için' falan dedi. Baktım çocuğun durumu kötüye gidiyor, hemen işten ayrıldım, daha fazla ilgilendim ama yine de aynı.

Okula gittim, anlattım durumu, onlar da beni suçladı. Zaten bir anne olarak çalışmam doğru değilmiş! Çocuğu okuldan almak istedim, bu sefer beni ikna etmeye çalıştılar. 'Hiç olmazsa çocuk, sizin asla veremeyeceğiniz dinimizi öğreniyor' dediler.

Arada merdiven temizliğine gidiyordum. 5 yaşındaki çocuk bir gün geldi dedi ki: 'Annelerin çalışması günah. Anne ne olur günah işleme, lütfen çalışma. Babam bize baksın, senin paran da günahmış, o parayla bana sevdiğim şeyleri alma.' Sonra aldık hemen okuldan. Ben en az iki defa şikayet ettim bu okulu, tek bir işlem yapılmadı."

'ÇOCUĞUN PSİKOLOJİSİ BOZULDU'

İSTANBUL'un emekçi semtlerinden biri olan Esenyalı'dan Fidan çocuğunun psikolojisinin ne kadar bozulduğunu anlatmıştı:

"Çocuğumu 3 yaşında sıbyan evine gönderdim. İki yıl gitti buraya. Sonra çocukta birtakım sorunlar görmeye başladım, küçük kardeşine şiddet uyguladı. Sonra yatağa işemeye başladı. Evde ne yapsak 'günah' demeye başladı. Doktora götürdüm. Çocuk çok ciddi psikolojik sorunlar yaşıyormuş. Neyin günah olup neyin olmadığının çelişkisini yaşadığı için depresyona girmiş.

Örneğin resim yapmak istiyor, ama resim yapmak günah! Sadece ev resmi, ağaç resmi yapabilir. İnsan ve hayvan sureti yapmak Allah'ı incitmek olurmuş. Evin içinde anne, baba ve kardeş resimleri yapmak günah, 'Öyleyse evin içinde yaşamaları da günah mı' diye sorular sormaya başladı. Şimdi normal bir devlet okuluna gidiyor. Belirli günlerde de rehabilitasyon merkezine gidiyor. Konuşma ve zeka geriliği tespiti konuldu."

'KİME HESAP SORACAĞIM?'

KENDİSİ Alevi inancına mensup olmasına rağmen bir dönem küçük kızını sıbyan mektebine gönderen yevmiyeli tekstil işçisi Seda:

"Dini eğitim çok fazla yok demişlerdi, ama öyle olmadığını gördüm, çocuğum 'kapanacağım' demeye başladı, namaz kılmak istiyordu. Ben ona büyüyünce karar vermesi gerektiğini anlattım. Bir gün kolu morarmış geldi. Sorduğumda öğretmeninin yaptığını söyledi. İspatlayamadım tabii. Kime hesap soracağım, MEB'e bağlı değil! Mahallemizde hala kreş yok. Geçim sıkıntısı olunca da mecbur kalıyoruz sıbyan mekteplerine."

Oğlunu aynı sıbyana gönderen Seda'nın kız kardeşi oğlunun gördüğü şiddeti anlatmıştı:

"Söz dinlemeyen çocukları karanlık oda diye bir yere koyuyorlardı. Aşağıda, yemekhanenin olduğu katta, çocukları tek başına, hiçbir şeyin olmadığı karanlık bir odaya kilitliyorlardı..."

Sıbyan Mektepleri

DİYANET okul öncesi Kuran kurslarında ilk etapta kendisi de Kuran kurslarına devam eden annelerin çocuklarını hedeflemişti. Sıbyan mektepleri özellikle yoksul semt ve mahallelerde 2013'ten itibaren pıtrak gibi çoğaldı. Hiçbir kurum tarafından denetlenmeyen bu sıbyan mekteplerine sadece dini gerekçelerle çocukların gönderilmediği, çocukların o evlerde neler yaşadığı Ekmek ve Gül'e gelen pek çok haber, yazı ve mektupta gördük. Hatırlayalım...

5 MADDEDE SAYIYORUZ: Çocuk istismarında gerçek önlemler işte böyle alınır!

Çocukların istismardan korunması için önleyici ve koruyucu yaklaşıma sahip, etkili, çocuk odaklı, hak temelli bütünlüklü bir çocuk koruma sistemi kurulmalı ve sistemi denetleyecek bağımsız bir izleme mekanizması kurulmalı. Adım adım bu mekanizmaların ne olması gerektiğini anlatalım:

Fotoğraf: Hale Güzin Kızılaslan/csgorselarsiv.org

1-) İSTİSMARI ÖNLEMEYE ODAKLANMAK GEREK

BUGÜN Türkiye'de istismar olduktan sonra müdahale etmeye dayalı bir sistem var. Ki, bu da çok sınırlı. Oysa istismarla mücadele için temel olan, istismarın oluşmasına zemin sunan tüm faktörlerin ortadan kaldırılması için seferber olmaktır.

- Her alanda çocuğun haklarının, çocuğun üstün yararının odak alındığı; çocukların yaşama-gelişme, eğitim, sağlık, korunma ve katılım haklarının öncelik olarak belirlendiği; ailelerin ve toplumun da çocuk hakları ve istismar konusunda bu yaklaşımla sürekli bilgilendirildiği bir sistem oluşturulmalı.

- Kanunlar, eğitim sistemi, sağlık sistemi, toplumsal hayatın her alanı, kurumların işleyişleri çocukların ihtiyaçlarına göre şekillendirilmeli. Bunun eksik kaldığı her durum istismara zemin hazırlar.

- 18 yaşının altındaki her bireyin çocuk olduğu kabul edilmeli; tüm yasal mevzuat buna uygun hale getirilmeli, evlenme yaşının küçültüldüğü her türlü düzenleme kaldırılmalı.

2) İSTİSMARI FARK EDEBİLECEK BİR İZLEME SİSTEMİ GEREK

- ÇOCUĞUN her tür riskli durumdan, ebeveyn istismarı da dahil ihmal – istismardan korunma hakkı vardır ve bu hak, devlet kurumları aracılığıyla yerine getirilmelidir.

- Bunun için de çocuğun iyilik halinin takip edilmesi, herhangi bir ihmal - istismara uğrama riskinin fark edilebilmesi ve ortadan kaldırılması gerekir. İstismar durumlarının da erken fark edilip müdahale edilebilmesi için çocuğun anne karnından 18 yaşına kadar devlet kurumları tarafından sürekli izleminin yapılması gerekli.

- Türkiye'de 0-2 yaş arası dönemde bu izlemin yapılması görevi Sağlık Bakanlığı'ndadır, aile hekimlikleri tarafından yapılması gerekir.

- Okul yaşına geldikten sonra ise çocukların izleminden okullar, yani Milli Eğitim Bakanlığı sorumludur. Kaymakam, vali gibi mülki amirlerin de çocukların takibinde sorumluluğu vardır. Sosyal Hizmet Merkezleri çocukların takibinden ve diğer kurumlarla iş birliği yapmaktan temel olarak sorumludur. Bu izlem sırasında çocuklarla ilgili riski, istismarı, vs. fark edenler durumu adli kurumlara bildirmekle görevlidir.

- Bu görevlerin kâğıt üstünde kaldığını bugün yaşadığımız örneklerden görüyoruz. Bu sistemin gerçekten işlemesi için kurumları zorlamalıyız. Bu sistem detaylandırılmalı, içeriği genişletilmeli, sistemin çalışır hale gelmesi için gerekli tedbirler alınmalı, buralarda çalışan kişiler çocuk izleminin nasıl yapılması gerektiği konusunda yetkinleştirilmeli, hatta okul eğitimleri bu bilgileri kapsamalı. Bildirme yükümlülüğüne engel olan sorunlar ortadan kaldırılmalı.

3) EĞER İSTİSMAR VARSA, MÜDAHALE VE İYİLEŞTİRME NASIL OLMALI?

- **İSTİSMAR** gerçekleştikten sonra çocuğun hızla korunması için çocuk odaklı, çocukların kurumlar tarafından hırpalanmadığı, yargılanmadığı, suçlanmadığı, hızlı işleyen, faile cezasızlık getirmeyen, çocuğu mağdur etmeyen, çocuğu istismar ortamından ve istismarcıdan koruyacak, güvenlik önlemleri olan, çocuğun iyileşmesi için gerekli olanakların sağlandığı bir başvuru ve müdahale sistemi kurulmalı.

- Başvuru mekanizması herkesin rahatlıkla ulaşabileceği bir sistem olmalı ve bu mekanizma sadece çocuklara özel olmalı. Ayrıca çocukların da kendilerinin rahatlıkla bağlantı kurup kendileri başvuru yapabilecekleri bir sistem olmalıdır bu. Çocukların ulaşamayacağı bir başvuru sistemi ihtiyacı karşılayacak bir sistem olamaz. Bugün var olan Alo 183 gibi her konuyu içeren bir başvuru adresi bu ihtiyacı karşılamaktan çok uzak.

- Çocuğun iyileşme süreci için de istismarın ortaya çıktığı andan itibaren çocuk ve yakınları için ücretsiz, ulaşılabilir, nitelikli, çocuk istismarı alanında yetkin psikolojik/psikiyatrik sağlık hizmetleri oluşturulmalı.

4) İSTİSMARA KARŞI KURUMLARIN ORTAK ÇALIŞMASI ŞART!

- **ÇOCUK** istismarının hem önlenmesi hem de istismar olduktan sonra müdahale çok yönlü olmak durumunda. Bu nedenle birçok kurumun önemli görevleri var ve birlikte koordinasyon içinde çalışmaları gerekir.

- Örneğin istismardan sonra ifade süreci ile birlikte adli süreç başlar, çocuğun ihtiyaçlarının tespit edilmesi gerekir, çocuğun korunma ihtiyacı olabilir, çocuğun eğitim hayatı kesilebilir, tedavi ve rehabilitasyon süreci gerekir, kurum bakımı ihtiyacı olabilir vb. Ya da Çocuk Koruma Kanunu istismar ya da risk durumunda çocukların korunması için belirli tedbirler belirlemiştir; mahkemeler çocuğun ihtiyacına göre bu tedbirleri verebilir;

Çocuğun kurum bakımı altına alınması gerekiyorsa Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı;

Çocuğun eğitim süreçlerinin aksamadan devam etmesi için Milli Eğitim Bakanlığı,

Çocuğun sağlığının korunması ve rehabilitasyon ihtiyaçlarının karşılanması için Sağlık Bakanlığı,

Çocuğa ve ailesine danışmanlık hizmeti verilmesi için Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Milli Eğitim Bakanlığı, yerel yönetimler,

Çocuğun barınma ihtiyaçlarının karşılanması için yerel yönetimler ve Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı sorumlu.

Bir çocuk istismara uğradığında yaşamının sağlıkla ve esenlikle devam edebilmesi için de, istismarla genel olarak mücadelede etkili olabilmek için de bu kurumların ortak hareket etmeleri zorunlu. Türkiye'de ise ortak çalışmada çok ciddi eksiklikler var.

Ortak çalışmanın sağlanması için gerekli tedbirler zamana yayılmadan ve kişilerin inisiyatifine bırakılmadan hemen alınmalı. Bu kadar kurumun ortak çalışabilmesi için ise açık şekilde bir meclis, hatta devlet iradesi gerekiyor! İşte biz, bu iradeyi talep ediyoruz...

Fotoğraf: MA

5) İSTİSMARDA SORUMLULUĞU OLAN HERKES HESAP VERMELİ

İSTİSMARLA mücadelede adalet çok önemli bir yer tutuyor. İstismara uğrayanın iyileşmesi için de adalet sağlandığı duygusu önemli. Uzun yargılama süreçleriyle çocukları yıldıran ve istismarı yapana indirimler sunan adalet sistemi mutlaka değişmeli.

Ancak adalet talep ederken genellikle sadece istismarı yapan kişinin cezalandırılmasına odaklanılıyor, oysa failler bu kişiyle sınırlı değildir. Alınmayan önlemler, istismarı gizleyenler, istismara zemin açanlar, istismarcıyı koruyanlar, çocuğu güçsüzleştirenler de faildir. Adalet talebinde istismarda bir biçimiyle sorumluluğu olan tüm failler ile ilgili yaptırımlar gerçekleştirilmeli.

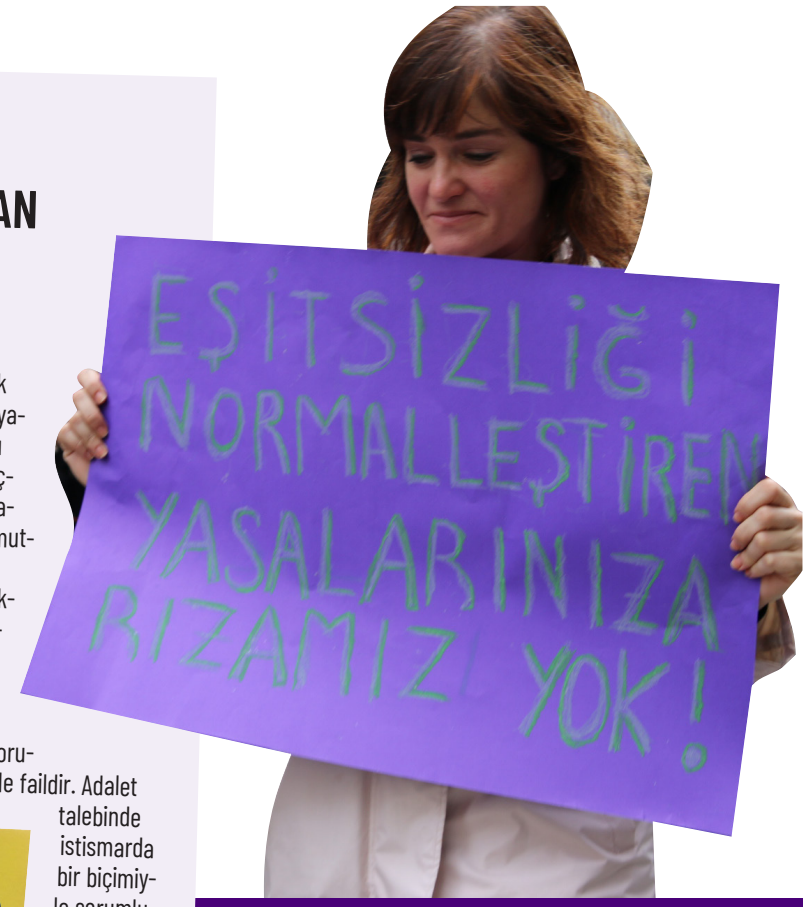

Fotoğraflar: Ekmek ve Gül

NE TALEP EDİYORUZ?

OKUL öncesi, ilkokul ve ortaokul düzeyindeki tüm zorunlu din dersleri kaldırılmalıdır.

4-6 yaş için açılan tüm kurslar ve sıbyan mektepleri kapatılmalı; her çocuk için anne babaların çalışma saatlerine uyumlu, ücretsiz, bilimsel ve nitelikli kreşler açılmalıdır!

Hem emekçilerinin vergilerine el konarak semirtilmiş bir sermaye grubu olan hem de yurttaşlara belirli bir dinin belirli bir yorumunu dayatan, ayrıca çocuklarımızın gelişimine zararlı pek çok kurumun kaynağı olan Diyanet İşleri Başkanlığı derhal kapatılmalı, tüm ülkede tüm yurttaşlar için tam inanç özgürlüğüne dayalı gerçek bir laiklik tesis edilmelidir!

Devlet ile tarikatlar ve cemaatler arasındaki ekonomik, bürokratik ve kurumsal tüm ilişkiler kesilmeli, Bakanlıklar ile bu cemaatler arasında imzalanan tüm protokoller iptal edilmelidir.

Örgün eğitim 18 yaş altı tüm çocuklar için zorunlu hale getirilmeli, ortaöğrenimde nişanlanma ve evlenmeye izin veren tüm yönetmelikler iptal edilmelidir.

Okul yaşında olup da okul kaydı bulunmayan başta kız çocukları olmak üzere tüm çocukların durumu şeffaf bir şekilde araştırılmalı, eğitim hayatına geri kazandırılmalıdır.

Evlilik adı altında işlenen çocuk istismarı suçları tespit edilmeli, tüm failler yargılanmalı ve gereken ceza indirimsiz olarak uygulanmalı, bu çocukların toplumsal hayata sağlıklı katılımı sağlanmalıdır.

Yerli, göçmen ya da mülteci, statüsü fark etmeksizin çocuk işçiliği yasaklanmalıdır! Çocuk işçiliğine neden olan sosyoekonomik nedenler ortadan kaldırılmalıdır.

İstanbul Sözleşmesi ve Lanzarote Sözleşmesi hükümleri kayıtsız şartsız kabul edilip derhal hayata geçirilmelidir.